

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

Проблема інвестиційного забезпечення є однією з найскладніших для України. Її вирішення в умовах дефіциту власних фінансових ресурсів неможливе без залучення іноземних інвестицій. Розглянуто економічну сутність інвестицій, надходження інвестиційних ресурсів у різні періоди розвитку національної економіки України, а також чинники, які впливають на залучення іноземних інвестицій.

Постановка проблеми. Як свідчить вітчизняний досвід, державних коштів та коштів вітчизняних підприємців бракує для подальшого швидкого та ефективного економічного розвитку нашої держави. Тому необхідним є залучення іноземних коштів, тобто іноземних інвестицій, які мають певні переваги перед вітчизняними інвестиціями та державним фінансуванням. Вони полягають у тому, що, по-перше, іноземні інвестиції – це додатковий капітал, залучений у країну для виробництва товарів і послуг, реалізації певних програм, а, по-друге – це надходження в державу нових технологій та застосування нових методів управління.

Актуальність теми. Дослідження проблеми інвестування економіки завжди було у центрі уваги економічної науки. Це зумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання загалом. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівні. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень. Саме тому питання стану інвестування є актуальним.

Метою дослідження є визначення ролі іноземного інвестування в економіці України.

Основна частина. Згідно із Законом України "Про інвестиційну діяльність" інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Термін "інвестиції" прийшов в українську економіку в період її переходу від адміністративних до ринкових відносин, тобто наприкінці 80-х років ХХ ст. З кожним роком інвестиціям у нашій країні приділяється дедалі більше уваги, але досі науковці не дійшли згоди у визначенні терміна "інвестиції" [3, с. 156].

Існує багато видів інвестицій. Серед них одне з важливих місць на сучасному етапі розвитку України належить іноземним інвестиціям. Відповідно до Закону України "Про режим іноземного інвестування", іноземні інвестиції – це цінності, які вкладають іноземні інвестори в об'єкти інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Інвестиції класифікують за певними ознаками. На жаль, науковці приділяють увагу класифікації загалом, але ніхто не наводить чіткої узагальненої класифікації саме іноземних інвестицій. Більшість з них іноземні інвестиції

поділяють лише на прямі та портфельні. Під прямими інвестиціями в Україну розуміють вкладення капіталу, які забезпечують контроль інвестора над українськими підприємствами, під портфельними – вкладення капіталу в акції вітчизняних підприємств, у цінні папери міжнародних кредитних організацій та державні цінні папери. Різниця між прямими та портфельними інвестиціями полягає в тому, що прямі інвестиції мають виробниче призначення, характеризуються своєю довготерміновістю і здатністю забезпечити інвестору контроль над підприємством, а портфельні пов'язані з метою лише отримати прибуток від інвестицій у формі відсотків, дивідендів тощо [2, с. 23].

У процесі надходження прямих іноземних інвестицій в Україні виділяють три етапи. Перший з них охоплює період із 1992 по 1994 рр. і характеризується низьким рівнем залучення іноземних інвестицій. У 1994 році інвестування не перевищувало \$10 на одну особу населення. Другий етап тривав до початку XXI ст. і відрізнявся динамічним зростанням зацікавленості іноземних інвесторів. За 1994-2000 рр. обсяг прямих іноземних інвестицій зріс на 6,8 раза і досягнув \$78,8 на українця. За 2001-2004 рр. обсяг прямих іноземних інвестицій зріс на \$5,1 млрд або у 2,5 раза. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну на 1 квітня 2008 р. становив \$32895,7 млн, що становило \$710 на одного мешканця України. Найбільші обсяги капіталу у першому кварталі 2008 р. внесли нерезиденти з Кіпру – \$750,1 млн, Німеччини – \$741,4 млн, Російської Федерації – \$383,8 млн, Австрії – \$285,4 млн, Нідерландів – \$249,3 млн, Швеції – \$216,1 млн, Сполученого Королівства – \$151,4 млн, Франції – \$101,1 млн, Угорщини – \$74,9 млн [4].

У 2009 р. обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився. Це пов'язано із світовою фінансовою кризою, девальвацією гривні, невпевненістю інвесторів у доцільності вкладання своїх коштів. Тому чистий приріст прямих іноземних інвестицій до України в січні-вересні 2009 р. становив \$2,972 млрд., що в 2,7 разів менше цього показника за аналогічний період 2008 р. За даними Державного комітету статистики, за 9 місяців 2009 р. іноземні інвестори вклали в економіку України \$3,948 млрд прямих інвестицій, але одночасно вилучили \$0,845 млрд [4].

Найбільш привабливими для інвесторів залишаються традиційні галузі економіки. Насамперед, це – металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість. Водночас дедалі більше привертають увагу інвесторів такі галузі, як автомобільна промисловість, споживча електроніка, високі технології, вітроенергетика, виробництво біопалива, логістика й ін. В Україні наявні об'єктивні й суб'єктивні чинники, які негативно впливають на процес іноземного інвестування, а саме:

- залучення іноземних інвестицій відбувається в умовах економічної кризи. Дехто з інвесторів призупинив діяльність на території України, висловлюючи свою невпевненість у подальшій співпраці, подаючи запити щодо економічної політики уряду;
- нестабільне законодавство, відсутність надійних гарантій захисту від його змін для іноземних інвесторів;
- повільні темпи приватизації. Іноземні інвестори, банки та фінансові організації під час вкладання коштів у інвестиційні проекти віддають перевагу приватним підприємствам;

- невирішеність питання щодо надання у приватну власність земельних ділянок під об'єкти, що приватизуються;
- темпи інфляції залишаються на значно вищому рівні, ніж у країнах Західної Європи і США;
- низька купівельна спроможність значної частини населення зменшує можливість реалізації на внутрішньому ринку продукції, що могла б вироблятися на новостворених або реконструйованих із допомогою іноземного капіталу підприємствах;
- невисокий рівень розвитку інфраструктури, яка могла б забезпечити швидкий оперативний зв'язок України з іншими країнами, надавати необхідні послуги для оперативного управління діяльністю підприємств з іноземними інвестиціями [3, с. 158].

Залучаючи іноземні інвестиції, Україна розраховує на такі наслідки:

- зменшення дефіциту платіжного балансу. Цю функцію ефективніше виконують портфельні інвестиції як більш динамічні;
- компенсацію загального дефіциту фінансових ресурсів для розвитку економіки та фінансування структурної перебудови;
- збільшення внутрішнього впливу, створення нових експортно-орієнтованих виробництв;
- збільшення внутрішнього попиту на товари виробничого призначення;
- запровадження нових технологій виробництва;
- пришвидшення розвитку слаборозвинених територій;
- зменшення потреби в імпорті [1, с. 74].

Висновок. На сучасному рівні економічного розвитку, на наш погляд, держава повинна здійснювати контроль за станом ринку, регулювати економічну, політичну та соціальну діяльність за допомогою різноманітних важелів і стимулів. Необхідно створити систему державного регулювання інвестиційними процесами, яка працювала б з іноземними інвесторами, сприяла залученню капіталу тощо. Ця система повинна мати необхідну інформацію про підприємства і проекти, які потребують інвестицій, про інвесторів, про проведення міжнародних тендерів; повинна забезпечувати співпрацю інвестиційних фондів, компаній зі страховими, аудиторськими, фондовими біржами. Але для того, щоб така система ефективно функціонувала, необхідно створити відповідну законодавчу базу, здійснювати ефективну амортизаційну політику, вигідну для обох сторін кредитну та податкову політику, визначити певні умови користування природними ресурсами.

Література

1. **Балануца О.О.** Роль іноземного інвестування в економіці України / О.О. Балануца // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 10. – С. 73-76.
2. **Драган І.В.** Оцінка сучасного стану залучення іноземних інвестицій в Україні / І.В. Драган // Фондовий ринок. – 2010. – № 4. – С. 22-27.
3. **Дука А.П.** Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посібн. / А.П. Дука. – К. : Вид-во "Каравела", 2007. – 236 с.
4. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Заярная Н.М., Чиковская М.М. Состояние и проблемы иностранного инвестирования в Украине

Проблема инвестиционного обеспечения – одна из наиболее сложных для Украины. Ее решение в условиях дефицита собственных финансовых ресурсов невозможно без привлечения иностранных инвестиций. Рассмотрена экономическая суть

инвестиций, приток инвестиционных ресурсов в разные периоды развития национальной экономики Украины, а также факторы, которые влияют на привлечение иностранных инвестиций.

Zayarna N.M., Chukovska M.M. Consisting and problems of the foreign investing is of Ukraine

Investment supply is one of the most complex problems in Ukraine. Under the condition of financial resources deficit it can't be solved without foreign investments involvement. The economic investment essence, investment resources supply in different periods of national economy development as well as factors influencing the foreign investment supply are under consideration of this article.

УДК 504:364.122.5

*Ст. викл. С.В. Зубик, канд. техн. наук;
асист. С.В. Янишин – Львівський НАУ*

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЦІННОСТІ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ В УРБАНІЗОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Проаналізовано принципи оцінювання потенціалу основних функцій зелених насаджень. Для оцінювання реалізації основних функцій зелених насаджень запропоновано використовувати поняття фактичного та ефективного потенціалу; сформовано вираз для оцінювання цінності насаджень на основі виконуваних ними екологічних, соціальних, економічних та інших функцій з урахуванням екологічної ситуації, природних та економічних умов населеного пункту.

Ключові слова: зелені насадження, потенціал функцій зелених насаджень, оцінювання економічної цінності.

Важливим чинником забезпечення екологічної рівноваги, благоустрою, забезпечення потреб рекреації є достатній рівень озеленення населених пунктів. Особливо важливу роль зелені насадження відіграють у функціонуванні урбанізованого середовища. Збіжність зон урбанізації з територіями інтенсивного промислового освоєння зумовлює низьку здатність середовища до самоочищення – як наслідок, значні території України, особливо великі міста, належать до "екологічно несприятливих" (Устінова І.І. [1]). Дефіцит земельних ресурсів в умовах великих міст часто зумовлює їхнє нераціональне використання, звичайно не на користь природних територій. Тому одним із завдань, спрямованих забезпечення сталого розвитку держави, є оцінювання природно-ресурсного потенціалу зелених насаджень та визначення їхньої економічної цінності.

Природно-ресурсний потенціал розглядають як здатність природних систем без порушень у власному функціонуванні та самовідновленні виробляти певну продукцію або виконувати роботу, що використовується в народногосподарській діяльності чи житті людини. Показником оцінювання природного потенціалу є продуктивність чи запас ресурсу, для якого здійснюють оцінку. Так, наприклад, рекреаційний потенціал визначає здатність природного середовища сприяти відпочинку і відновленню сили людини. Його можна оцінити за кількістю осіб, що можуть скористатися певними видами рекреаційних ресурсів для лікування чи відпочинку (запаси лікувальних мінеральних вод, площа кліматолікувальних місцевостей тощо) за одиницю часу.